

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-10-08

Diarienummer N165-0708/24

Handläggare

Jörgen Larzon, Robin Akbas

Telefon: 031-365 00 00

E-post: jorgen.larzon@socialsydvast.goteborg.se

Svar på remiss - Motion av Allan Stutzinsky (L) och Simona Mohamsson (L) om pilotprojekt med brukarrum SLK-2024-00743

Förslag till beslut

I socialnämnd Sydväst

1. Socialnämnden Sydväst avstyrker motion av Allan Stutzinsky (L) och Simona Mohamsson (L) om pilotprojekt med brukarrum med de synpunkter och förslag som framkommer i tjänsteutlåtandet
2. Socialnämnden Sydväst översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Socialnämnd Sydväst ska yttra sig över en motion av Allan Stutzinsky (L) och Simona Mohamsson (L) om pilotprojekt med brukarrum. Stadsledningskontoret ska ha svaret senast 27 december 2024.

Motionärerna skriver att ett sätt att få fler i missbruk att överleva överdoser är genom så kallade brukarrum. Ett brukarrum är en specialanpassad lokal där personer i missbruk kan inta medtagen narkotika i närvaro av vårdpersonal och utan risk för att bli gripna av polis eller drabbas av straffrättsliga påföljder. Genom brukarrum skapas bryggor för personer i missbruk in i vården. De blir en säker miljö för användaren och införlivar den trygghet som ligger i att inte riskera rättsliga påföljder.

Motionärerna önskar att Göteborgs Stad ställer sig positivt till att medverka i en försöksverksamhet med så kallade brukarrum, med kommunen och/eller Västra Götalandsregionen som huvudman, och tillkännager detta för regeringen genom en skrivelse från kommunstyrelsen till regeringen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kostnader förknippade med brukarrum är svåra att uppskatta, förvaltningen väljer därför att inte ta ställning till detta. Förvaltningens bedömning är dock att resurser inte kan tas från ordinarie verksamhet för att bidra till eventuell pilot med brukarrum.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

De kunskaper, förutsättningar och utredningar som förvaltningen har att tillgå i dagsläget gör det svårt att yttra sig om den sociala dimensionen och vad brukarrum skulle kunna innebära i både i positiv och negativ bemärkelse. I SOU 2023:62 beskriver Folkhälsomyndigheten att det finns behov av ytterligare utredning kring frågan.

Det är förvaltningens mening att målgruppen primärt skall ges insatser för att bryta sitt beroende. Fler avgiftningsplatser är önskvärt, så väl som förstärkta insatser avseende tillgänglig öppenvård, uppsökande verksamhet, boende och sysselsättning. Vad gäller brukarrum finns i dagsläget inget lagligt stöd för att bedriva en sådan verksamhet, varför förvaltningen ej kan stödja motionen.

Bedömning utifrån barnrättsperspektivet

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv. Bedömningen som beskrivs ovan ur social dimension gäller även här vad gäller barnrättsperspektivet, att ha förälder fri från missbruk.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 20 november 2024

Bilagor

1. Motion
2. SLK remissmissiv

Ärendet

Socialnämnd Sydväst ska yttra sig över en motion av Allan Stutzinsky (L) och Simona Mohamsson (L) om pilotprojekt med brukarrum. Stadsledningskontoret ska ha svaret senast 27 december 2024.

Motionärerna önskar att Göteborgs Stad ställer sig positivt till att medverka i en försöksverksamhet med så kallade brukarrum, med kommunen och/eller Västra Götalandsregionen som huvudman, och tillkännager detta genom en skrivelse från kommunstyrelsen till regeringen.

Beskrivning av ärendet

Motionärerna beskriver brukarrum som en vårdinrättning där personer kan använda narkotika under säkra förhållanden i närvaro av sjukvårdspersonal. Syftet med brukarrum ska vara att bland annat förebygga dödsfall till följd av överdos, minska förekomst av blodsmittor och akuta infektioner på grund av oren injektionsutrustning, samt att nå utsatta grupper med vård- och stödsatser via beroendevård och socialtjänst

Motionärerna skriver vidare att år 2022 dog det tre gånger så många människor i överdos som av skjutningar i Sverige. Regeringen har nu bestämt att läkemedlet naloxon snart kommer att säljas receptfritt på apotek. Läkemedlet är en nässpray som blockerar receptorer i hjärnan och kan därmed häva överdoser av opioider. Läkemedlet har länge funnits inom sjukvården och räddat otaliga liv. Nu kommer även anhöriga till personer med missbruk att kunna ha nässprayen till hands. Den kan också finnas på arbetsplatser och hos föreningar. Ett problem är att naloxon bara kan ges, det kan inte tas. En aktiv brukare kan inte använda nässprayen på sig själv. Det betyder att för överdoser som tas i ensamhet, vilket inte är ovanligt, spelar de nya reglerna ingen eller liten roll.

Motionärerna beskriver att ett annat sätt att få fler i missbruk att överleva är genom så kallade brukarrum. Ett brukarrum är en specialanpassad lokal där personer i missbruk kan inta medtagen narkotika i närvaro av vårdpersonal och utan risk för att bli gripna av polis eller drabbas av straffrättsliga påföljder. Genom brukarrum skapas bryggor för personer i missbruk in i vården. De blir en säker miljö för användaren och införlivar den trygghet som ligger i att inte riskera rättsliga påföljder.

Motionärerna pekar också ut att det första injektionsrummet sattes upp i Bern för 35 år sedan. Under 1980 talet var missbruk ett utbrett och synligt problem i Schweiz. I Oslo har det funnits brukarrum sedan 2005.

För att kunna sätta ett pilotprojekt med brukarrum krävs lagändringar. Om sådana införs skulle Göteborg vara en lämplig plats för ett pilotprojekt. Göteborg har storstadens problem, men också storstadens vårdresurser.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har att ta ställning till om Göteborgs Stad skulle kunna sätta en pilot med brukarrum samt att kommunstyrelsen tillkännager detta genom en skrivelse till regeringen.

I statens offentliga utredning *Vi kan bättre!* (SOU 2023:62) belyser utredarna att det utifrån vetenskaplig evidens i litteraturöversikter inte går att rekommendera brukarrum, då forskningen inte är entydigt positiv inom området och har brister, med hänvisning till att det inte finns randomiserade kontrollerade studier (RCT). Folkhälsomyndigheten bedömde att behovet av och förutsättningarna för brukarrum för narkotika borde utredas.

Myndigheten föreslog därför en bred utredning för att bland annat analysera behov av insatsen, möjliga mottagare av sådan verksamhet, eventuella för- och nackdelar i en svensk kontext. Brukarrummens förenlighet med nuvarande lagstiftning och eventuella lagändringar som skulle krävas för en sådan verksamhet.

Förvaltningen anser liksom utredare i SoU att det kan vara oetiskt och svårt att bedriva randomiserade kontrollerade studier inom området. Detta gäller inte minst för lagstadgade verksamheter som arbetar med människor i en utsatt livssituation, där att inte få en insats i värsta fall kan innebära allvarlig skada eller dödsfall.

Denna sorts utmaningar är aktuell inom socialtjänstens verksamheter och utgör inte ett skäl att bortse från befintlig forskning. Det är av vikt att samla forskningsstudier och beprövad erfarenhet genom systematisk uppföljning av verksamheter, inte minst vid beslut som rör samhällseliga verksamheter med begränsade resurser. Denna ansats är i linje med den nya socialtjänstlagens krav på bästa tillgängliga kunskap.

De forskningsstudier om brukarrum som refereras till i SOU 2023:62 visar följande bl resultat:

- Minskade skador relaterade till överdoser och osäkra användarbeteenden.
- Underlättande av vårdkedjor till vård och stöd för personer som använder narkotika.
- Bidrar till att reducera narkotikaorsakade förgiftningar och ökar tillgången till vård och stöd för marginaliserade grupper i hemlöshet.
- Ingen ökad narkotikaanvändning eller ökat risktagande till följd av införande av brukarrum.
- Minskad narkotikaanvändning och relaterade problem i lokalsamhället.
- Otillräckliga resultat för att belägga att det skett en minskad spridning av hepatit C och hiv.
- Vissa lovande resultat kring att minska störningar i utemiljön. Andra studier visar att brukarrum inte ökat kriminalitet eller störningar i lokalsamhället.
- Kostnader i relation till nytta med brukarrum bedöms vara rimliga i tillgängliga forskningsstudier och beprövad erfarenhet.

Förvaltningen bedömer att om brukarrummen skulle bli verklighet så behöver i anslutning till brukarrummet finnas ingångar och resurser till LARO, sprututbyte, naloxon och behandlingsinsatser. Syftet skulle då vara att främja fungerande vårdkedjor som bidrar till återhämtning och skadereduktion, där brukarrum kan vara en möjlig ingång. Parallellt med vård- och behandling finns det behov av relevanta sociala stödinsatser som kan beviljas via socialtjänst, där boende och personellt stöd är viktiga delar för målgruppen.

Förvaltningen har tagit del av Västra Götalandsregionens (VGR) ställning till en motion om försöksverksamhet av brukarrum för att tillkännage detta till regeringen. Motionen har skickats till styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset, styrelsen för Regionhälsan samt strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden. Samtliga instanser har föreslagit att motionen avslås. VGR har därför avslagit motionen.

VGR skriver i sin motivering bland annat att med nuvarande lagstiftning saknas förutsättningar för VGR att delta i en försöksverksamhet med brukarrum. Om lagstiftningen skulle förändras i linje med Narkotikautredningens förslag kan det bli aktuellt med ett nytt ställningstagande.

Om det framöver skulle finnas lagstöd för brukarrum är bedömningen att detta är en fråga för regionen att hantera, med hänvisning till samsjuklighetsutredningen som föreslår att all vård ska övergå till regionen.

Sammanfattning

Förvaltningen bedömer att regionen är lämpliga huvudmannen för att driva eventuell verksamhet kring brukarrum.

De litteraturöversikter förvaltningen tagit del av utgör otillräckliga underlag för att utifrån vetenskaplig evidens kunna rekommendera brukarrum. Det har dels att göra med bristande forskning inom området som gör det svårt att entydigt påvisa positiv effekt, dels att det är svårt och ibland oetiskt att genomföra sådan forskning, till exempel randomiserade kontrollerade studier för insatsen.

Förvaltningens samlade bedömning är att avstyrka motionen.

Beslutet ska skickas till:

Kokmmunstyrelsen

Jörgen Larzon

Avdelningschef

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör